

Londyn, 2 grudnia 1951 r.
Rok III Nr 48 (110)
Redaguje Wydział Informacyjno-Prasowy Zarządu Głównego SPK
16-20, Queens Gate Terrace,
London, S.W.7 tel. WES 6747
Dodatek do „Gazety Niedzielniej”

POLSKA WALCZĄCA SPK KOMBATANTÓW POLSKI NA OBCYZNIE

LEGITYMACJA SPK
AMBICJĄ KAŻDEGO
B. ŻOŁNIERZA!

Organizacje społeczne do ONZ

W poprzednim numerze podaliśmy, że centralne organizacje społeczne o zasięgu światowym Światopol, ZPUW i SPK postanowiły złożyć na ręce przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych odbywającego się w Paryżu pisemny protest przeciw pozbawieniu narodu polskiego wolności.

Treść wystosowanego pisma jest następująca:

Ekscelencjo,

Mamy zaszczyt przedłożyć deklarację przyjętą jednogłośnie przez centralne organizacje polskie, reprezentujące wolnych Polaków na obczyźnie.

Deklaracja ta jest wyrazem protestu u imienia całego narodu polskiego przeciw systemowi ucisku komunistycznego, narzuconego Polsce przez ZSRR.

Pozwalamy sobie dodać, że odbitkę tej deklaracji przesyłamy również delegatom państw w Organizacji Narodów Zjednoczonych, reprezentującym wolne narody.

Łączymy wyrazy wysokiego poważania

Za
SWIATOWY ZWIĄZEK
POLAKÓW Z ZAGRANICY
Bronisław Helczyński
ZJEDNOCZENIE POLSKIEGO
UCHODŹSTWA WOJENNEGO
Witold Olszewski
STOWARZYSZENIE
POLSKICH KOMBATANTÓW
Tadeusz Drwęski

Deklaracja

Organizacje łączące polskich wychodźców i uchodźców — Światowy Związek Polaków z Zagranicy, Zjednoczenie Polskiego Uchodźstwa Wojennego i Stowarzyszenie Polskich Kombatantów, reprezentujące Polaków, którzy z uwagi na panujące w Polsce stosunki pozostają poza granicami swej ojczyzny, pragną zwrócić uwagę Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych na nas epujące okoliczności.

Deklaracja Praw Człowieka, przyjęta i ogłoszona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 10 grudnia 1948 r., jest bezwzględnie gwałcona przez obecnie rządzącą Polską władzę.

Lamanie praw człowieka przybrało w Polsce, zwłaszcza w ciągu ostatniego roku, tak wielkie rozmiary, że Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych powinno wystąpić w obronie uchwalonej przez siebie deklaracji.

Oto kilka przykładów naruszenia tych praw:

— wbrew artykułowi 4 Deklaracji istnieją w Polsce liczne obozy koncentracyjne, oparte na zasadzie pracy niewolniczej
— wbrew artykułowi 5 Deklaracji stosuje się wobec oskar-

żonych o przestępstwa polityczne najbardziej wyrafinowane tortury,

— wbrew artykułowi 9 Deklaracji ludzie są aresztowani bez nakazu sądowego i przetrzymywani w więzieniach tygodniami i miesiącami bez przesłuchania przez sędziego,
— wbrew artykułom 18 i 19 Deklaracji nie ma w Polsce wolności sumienia, religii, przekonań politycznych, słowa i prasy. W szczególności Kościół Katolicki i inne wyznania religijne są gnębione i prześladowane,

— wbrew artykułom 26 i 27 Deklaracji nie ma w Polsce swobody wychowania, nauki, twórczości kulturalnej i działalności artystycznej; w szczególności młode pokolenie jest poddane działaniu doktryny komunistycznej i usuwane spod wychowawczego wpływu rodziny. W bieżącym roku zlikwidowano Polską Akademię Umiejętności, ostatnią ostoję wolnych badań naukowych, której autorytet był uznawany nawet przez rządy zaborcze przed rokiem 1918. Wszystkie dziedziny twórczości kulturalnej znajdują się pod kontrolą i naciskiem reżimu.

Na żądanie Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych podpisane organizacje gotowe są przedłożyć wyczerpującą dokumentację wyżej wspomnianych pogwałceń praw człowieka w opanowanej przez komunistów Polsce, pogwałceń nie mniej brutalnych niż te, które w widownią była ona za czasów okupacji niemieckiej.

Naród żyjący pod okupacją coraz mniej maskowaną pozoramii suwerenności, nie może złożyć protestu wobec opinii świata. Urzędowi przedstawiciele obecnej Polski są elementem narzuconym, służącym Polsce sprawom i celom i nie mają prawa reprezentowania narodu polskiego.

Dlatego podpisane organizacje, zrzeszające wielkie masy Polaków, a wśród nich żołnierzy 2 wojny światowej, mając całkowicie poparcie 8-milionowej rzeszy obywateli polskiego pochodzenia w Stanach Zjednoczonych i w wielu innych krajach na obu półkuliach, uważają za swój obowiązek zaprotestować nie tylko w imieniu własnym, ale w imieniu całego narodu polskiego przeciw pozbawieniu go podstawowych praw i wolności przez narzucony siłą reżim komunistyczny.

Jesteśmy głęboko przekonani, że te pogwałcenia wynikające z ogólnej sytuacji politycznej państwa polskiego, które od lipca 1945 r. znajdują się pod faktyczną okupacją Rosji Sowieckiej, i dlatego domagamy się, by sprawa wyzwolenia narodu polskiego — a wraz z nim i innych narodów Europy środkowej i wschodniej spod tej okupacji — została włączona do politycznego programu Organizacji Narodów Zjednoczonych. Jesteśmy

przekonani, że wolność i niepodległość Polski i innych krajów Europy środkowej i wschodniej nie jest tylko sprawą ich obywateli, lecz warunkiem koniecznym i niezbędnym prawdziwego i trwałego pokoju oraz szczęścia całej ludzkości.

Instrukcja władz głównych SPK

W związku z protestem Zarząd Główny SPK rozesał do Oddziałów, Delegatur i Komitetów Organizacyjnych instrukcję zalecającą poparcie podjętej akcji:

Dnia 6 listopada 1951 r. rozpoczęło się w Paryżu Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, które obradować będzie prawdopodobnie co najmniej do połowy grudnia 1951 r.

Wśród delegacji państw satelickich będzie zasiadać, niestety, delegacja komunistycznego reżimu, gnębiącego nasz kraj. Wykona ona znowu haniebną rolę wysługiwania się interesom Kremla, usiłując wywołać wrażenie, że naród polski popiera blok sowiecki, a odnosi się wrogo do zachodnich demokracji. Powinniśmy się temu przeciwstawić i podjąć akcję protestacyjną.

Punktem wyjścia naszego protestu jest akcja podjęta przez 3 organizacje społeczne o zasięgu światowym, a mianowicie: Światowy Związek Polaków z Zagranicy, Zjednoczenie Polskiego Wychodźstwa Wojennego i Stowarzyszenie Polskich Kombatantów.

Organizacje te podpisały wspólną deklarację, której egzemplarz załączamy. Oryginał deklaracji został przesłany na ręce Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, o odpisy zostaną doręczone delegacjom państw demokratycznych na to Zgromadzenie oraz korespondentom wielkich agencji prasowych.

Organizacje te uzgodniły również sposób poparcia tej akcji przez ich członki względnie ognia znajdujące się w poszczególnych krajach. W szczególności:

1. Wskazane jest, by wszystkie odbywające się w ciągu trwania sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych zebrania publiczne uchwalaly odpowiednio rezolucje.

Jeśli nie można będzie urządzić specjalnych zebrani publicznych dla uchwalenia tekstu rezolucji, mogą one być uchwalane przez Zarządy czy też Rady poszczególnych organizacji.

2. Rezolucja podstawowa uchwalona przez wszystkie zebrania publiczne względnie przez władze organizacji społecznych powinna:

- a) stwierdzać okupację sowiecką kraju i jego gwałtowną sowietyzację — zwłaszcza na odcinku kulturalnym,
- b) stwierdzać, że reżim ko-

tuje ani narodu, ani państwa polskiego, zaprotestować przeciw udziałowi jego delegacji w sesji Narodów Zjednoczonych i

c) domagać się przywrócenia Rzeczypospolitej wolności i niepodległości.

Dla ułatwienia przesyłamy Kolegom projekt takiej rezolucji, zaznaczając zarazem, że można też ograniczyć się do poparcia załączonej deklaracji 3 organizacji centralnych.

Ponadto, niezależnie od rezolucji podstawowej, można uchylać rezolucje dodatkowe dotyczące spraw, które daną organizację czy środowisko szczególnie żywo interesują.

3. Dla dalszego ułatwienia, azół rezolucji załączamy nie tylko w języku polskim, ale również w językach angielskim i francuskim.

4. Pozostawiamy do oceny Kolegów, czy można wykonać do akcji, obliczonej na sesję ONZ, organizacje wspólne obywateli różnych narodów spoza żelaznej kurtyny lub też zaprosić do tej akcji organizacje innych narodów.

5. Do uznania Kolegów pozostawiamy sprawę zawiadomienia w porozumieniu z innymi polskimi organizacjami szefa delegacji do ONZ Waszego kraju zamieszkania o wystąpieniu w związku z sesją ONZ. Wówczas należy przesać mu odpisy powyższych rezolucji z listem w jego ojczystym języku.

6. Jest rzeczą ważną, by na każdej rezolucji było wyraźnie podane od kogo ona pochodzi i by była ona podpisana bądź przez prezesa i sekretarza odpowiedzialnej organizacji, bądź przez prezydium danego zebrania publicznego.

Rezolucje uchwalone przez władze SPK lub z inicjatywy SPK należy przesać na adres Zarządu Głównego SPK w Londynie.

Rezolucje te zostaną przekazane specjalnemu Komitetowi w Paryżu, złożonemu z przedstawicieli organizacji względnie osób upoważnionych do tego przez 3 organizacje centralne. Zadaniem tego Komitetu będzie wykorzystanie ich w sposób jak najbardziej celowy przez przekazanie ich bądź Przewodniczącemu Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, bądź wpływowym członkom tego Zgromadzenia. Ponadto będą one wyzyskane zarówno w prasie francuskiej, jak i międzynarodowej.

8. Cała akcja powinna być zakończona do dnia 10 grudnia 1951 r. Rezolucje wysłane po tym czasie mogą nie odnieść zamierzonego skutku.

W przekonaniu, że Koledzy podzielą nasz pogląd o potrzebie i znaczeniu podjętej akcji przez organizacje społeczne, prosimy o pełne poparcie jej stosownie do niniejszej instrukcji.

Prezes
T. Drwęski
Sekretarz Generalny
S. Soboniewski

Podstawowa rezolucja

uchwalona przez... w dniu...

1. Umowy w Teheranie i Jańcie sprawiły, że Polska wraz z innymi krajami Europy środkowej i wschodniej dosłała się pod okupację sowiecką, utraciła wolność i niepodległość.
2. Narzucony narodowi polskiemu reżim komunistyczny dąży do pełnej sowietyzacji Polski nie tylko pod względem politycznym i gospodarczym, ale także kulturalnym, do pozbawienia narodu polskiego jego osobowości i do zerwania jego tysiącletnich więzów z Zachodem.
3. Reżim ten, zmierzający do zupełnego podporządkowania interesów narodu polskiego interesom rosyjskiego komunistycznego imperializmu, nie tylko nie reprezentuje narodu polskiego, ale jest przezeń znienawidzony jako instrument obcej polityki, opartej na przemocy i terrorze.
4. Prawdziwym rzecznikiem interesów i dążeń narodu polskiego są wolni Polacy, przebywający na uchodźstwie. Tak jak za czasów okupacji niemieckiej nie reprezentował narodu polskiego gubernator Frank ani gaulerler Graiser, tak nie reprezentuje dziś Polski w okresie okupacji sowieckiej ani Bierut, ani wojskowy gubernator Rokossowski, ani ich przedstawiciel w ONZ Wierbiński.
5. Domagamy się wprowadzenia do Organizacji Narodów Zjednoczonych prawdziwych przedstawicieli Polski.
6. Domagamy się przywrócenia niepodległości Polsce.
7. Popieramy w całej rozciągłości deklarację złożoną Zgromadzeniu Ogólnemu Narodów Zjednoczonych przez Światopol, ZPUW i SPK — trzy centralne organizacje polskie, skupiające w swoich szeregach wolnych Polaków na obczyźnie, bez względu na ich przekonania polityczne.

CZY REGULARNIE PŁACISZ SKŁADKI?

SPK w Belgii

4 listopada odbyło się walne zebranie SPK okręgu Charleroi. W skład nowych władz weszli: Józef Kuzak prezes, Jan Goppold sekretarz i referent organizacyjno-propagandowy, Walenty Staszak skarbnik, Lukianowski, Stefan Dalgan i Stefan Jarczyński komisja rewizyjna.

Szukaj Was!

Michał Dobrzański, ur. w pow. Jaworów, syn Ewy i Michała.

Halina Wacek, w latach 1946-48 ukończyła wydział lekarski w Edynburgu.

Wiadomości kierować do Zarządu Głównego SPK, 18, Queens Gate Terrace, London, S.W.7.

KAŻDA RODZINA KOMBATANCKA
UCZY SWOJE DZIECI W DOMU LUB NA KURSIE
RELIGII PO POLSKU I PRZEDMIOTÓW OJCZYSTYCH!

Mepal

Ponad 200 osób zebrało się w sali teatralnej hostelu Mepal na akademii urządzonej przez zespół miejscowych organizacji w rocznicę 11 listopada. Program wypełniły: zagajenie p. A. Tyszkiewicza, referat delegata Oddziału Brytania kol. S. Łochtina, występ zespołu tanecznego Koła Młodzieży, deklamacje i recytacje działwy szkoły powszechnej.

Szczególne wrażenie zostawił dobrze wykonany przez 4 pary zespołu miejscowej młodzieży kujawiak oraz chór pod kierownictwem p. Staśkiewicza. (m)

Croydon

11 listopada w Croydon staniem Koła SPK, Polskiego Komitetu Rodzicielskiego i Komitetu Rodzicielskiego urządzono uroczystą akademię w rocznicę Święta Niepodległości.

Mszę św. na intencję Polski celebrował ks. dziekan Brandys, który również wygłosił kazanie. Po mszy w sali przyległej do kościoła, dzięki uczynności proboszcza miejscowej parafii, odbyła się akademii.

Przybyłych gości, wśród których byli obecni ks. Brandys, ks. Murphy, przedświadeł proboszcza, ks. Gajecki, proboszcz parafii polskiej w Croydon oraz licznie zebrana Polonia, powitał prezes Koła SPK Błach, wygłaszając o liczności przemówienie, przyjęte licznymi oklaskami. Chór kościelny pod kierownictwem p. Misiaka, wykonał „Gaude Mater Polonia”. Po recytacjach uczennicy T. Kalinskiej, ucznia A. Macandera oraz p. J. Januszajtis i odśpiewaniu przez chór wiązanki piosenek żołnierskich, F. Szuta sekretarz Koła SPK, wygłosił odczyt pt. „Zagrożenie kultury polskiej”.

Uchwaleniem rezolucji zobowiązującej do krzewienia kultury polskiej na uchodźstwie oraz odśpiewaniem hymnu narodowego zakończono uroczystość. (c)

Obchody Święta Niepodległości

Preston

11 listopada Koło Nr 180 urządziło uroczysty obchód Święta Niepodległości. Program części pierwszej, poważnej wypełniły: referat prezesa Koła kol. M. Wojnarowskiego, występy dzieci: melodeklamacje pod kierownictwem pań D. Wojciechowicz i W. Stankiewiczowej, oraz jednoaktówka Budzińskiego „Villa Esperanza” w wykonaniu zespołu dramatycznego Koła pod kierownictwem kol. M. Kuczyńskiego.

Na program części drugiej złożyły się: tańce w strojach ludowych — krakowiak i mazur w wykonaniu zespołu tanecznego Koła pod kierownictwem kol. Stańczyka i kol. Mrówkówny, oraz inscenizacja pt. „Pastereczki” w wykonaniu dzieci. Akompaniowała kol. Z. Zademska, dekoracje kol. M. Kuczyńskiego.

W czasie przerwy prez. kol. M. Wojnarowski wręczył nagrody zwycięzcom turnieju tenisowego rejonu Preston — Chorley. Pierwszą nagrodę i puchar przechodni otrzymał kierownik Klubu Sportowego „Gryf” kol. Miluski, drugą kol. Ulanowski, trzecią kol. Dobrowolski. Została również wręczona nagroda dla 200-setnego członka Koła, którą otrzymał kol. M. Kuczyński.

Na zakończenie odśpiewano hymn narodowy.

Obchód odbył się w Domu Kombatanta. E.W.

Checkendon

17 listopada odbył się w Checkendonie koło Readingu uroczysty obchód Święta Niepodległości, zorganizowany wspólnie przez Koło SPK Nr 223, Koło ZRRP oraz Koło Młodzieżowe.

Na uroczystość przybył gen. Anders, oraz ks. inf. Michalski, który odprawił mszę św. w miejscowej kaplicy. Kazanie wygłosił proboszcz parafii ks. Nowak.

Władze Oddziału Brytania

reprezentował wiceprezes kol. Lis, zaś ZRRP p. Borczyk.

W godzinach popołudniowych gen. Anders, dokonał owarca wystawy robót ręcznych, wykonanych przez młodzież okolicznych osiedli i obozów polskich. Bogata wystawa obejmuje około 500 eksponatów od misternie wykonanych prac koronkowych do kilimów o polskich motywach. Trudno obliczyć ile godzin żmudnej pracy reprezentuje ta interesująca wystawa.

W godzinach wieczornych odbyła się z udziałem ponad 300 osób akademii, którą zagałi bardzo dobrym przemówieniem po polsku i po angielsku kol. Bachman. Gen. Anders wygłosił przemówienie przerywane wielokrotnie oklaskami. Na zakończenie, wskazując na szkodliwość zwłaszcza w obecnej naszej sytuacji faktu, iż wielu Polaków chodzi luzem, Generał apelował o zrzeszanie się w tych organizacjach społecznych, które zdają egzamin ze swej działalności, podkreślając zarazem, że wszyscy b. żołnierze powinni należeć do SPK, jako największej organizacji kombatantkiej.

Na program akademii złożyły się ponadto występy chóru młodzieży, tańce ludowe, deklamacja oraz odegrana została przez zespół amatorski jednoaktówka Budzińskiego „Villa Esperanza”.

Głównym organizatorem uroczystości był niezmordowany prezes Koła SPK kol. Maik.

Obchód w Checkendonie, pozbawiony sztuczności i reżyserii wielu galówek, nacechowany szczerością i serdecznością, pozostawił u zebranych jak najmiłsze wrażenie.

Szczególne wrażenie zrobiły występy młodzieży. Słyszysz się czasem narzekania na naszą młodzież, zarzucając jej, że nie bierze udziału w życiu polskim i nie interesuje się polskimi sprawami. Zorganizowana, w oparciu o SPK, praca Koła Młodzieżowego w Checkendonie zaprzecza temu zdaniu na sprawę, stwierdza się fakt, że winnymi potwornej zbrodni wymordowania kilku tysięcy bezbronnych oficerów polskich są Sowiety. Książka przemówiła wreszcie do wyobraźni Anglosasów, przekonała wątpiących. Jest to wielki sukces, sukces nie tylko autora, ale sukces prawdy, dotąd przyjmowanej z zastrzeżeniami i z wątpliwościami, jest to przełamanie nieufności świata zachodniego do tych wszystkich okropnych, a tak dla Anglika nieprawdopodobnych rzeczy, które Polacy o Sowietach opowiadają, tym samym jest to sukces dla sprawy polskiej.

Oto niektóre głosy prasy angielskiej o sprawie katyńskiej wywołane ukazaniem się książki Mackiewicza.

Pierwszy wystąpił z obszerną recenzją „Daily Telegraph”, który pisze: „Gdyby potrzebny był przykład diabolizmu w świecie współczesnym, diabolizmu, który występuje pod mniej strasznym i bardziej szacownym mianem totalitaryzmu, to wymordowanie jeńców polskich w łasku katyńskim musiałoby być postawione na pierwszym miejscu... Nareszcie została podjęta z wielkim staraniem próba wyciągnięcia tej okropności

cydowanie. Przykład Checkendonu wykazuje, że można młodzież zainteresować wieloma sprawami i można znaleźć u niej pełne zrozumienie dla spraw związanych z prowadzoną przez nas pracą niepodległościową. Tylko trzeba tak chcieć i umieć to zrobić, jak to potrafil Polacy w Checkendonie i okolicy.

W obchodzie Święta wzięło udział około 20 osób spośród społeczeństwa brytyjskiego z katolickim proboszczem parafii w Readingu oraz wardenem obozu na czele. (s)

Chorley

W czwartą rocznicę założenia Koła Nr 251 Polonia w Chorley licznie zebrała się w kościele N. Panny Marii w niedzielę 18 listopada na uroczystej mszy św. odprawionej przez miejscowego duszpasterza polskiego na intencję członków i pomyślność Koła. W wygłoszonym kazaniu ksiądz proboszcz przypomniał dotychczasowy dorobek Koła oraz zadania stojące przed SPK, jak również apelował do byłych żołnierzy, by wstępowali w szeregi Stowarzyszenia.

W godzinach popołudniowych Koło zorganizowało dla miejscowej Polonii wycieczkę autobusem na obchód Święta Niepodległości i zjazd Polaków w Manchesterze.

W ten sposób przypomnieli Koło czwartą rocznicę swego założenia, przypadającą 17 listopada. Z.S.

Slough

Doroczna akademii z okazji Święta Niepodległości w obozie Gt. Bowerwood n/Beaconsfield nie mogła się odbyć na terenie obozu (400 Polaków) ze względu na cofnięcie zezwolenia na jej urządzenie przez kierownika obozu p. W. Edwardsa. Zakaz wydany został na 4 dni przed terminem.

Mimo trudności Koło Rejonowe Nr 284 Gt. Bowerwood

przy czynnym współudziale Komitetu Rodzin i rezydentów obozu G. Bowerwood i przy współudziale Koła Nr 194 Slough (prezes kol. Chruściel) urządziło akademię w szkole katolickiej w Farnham Royal, Slough. Salę udośćpnił, bardzo przychylnie ustosunkowany do Polaków ksiądz katolicki B. Houghton.

Na program akademii złożyły się: przemówienie wspólne kol. S. Potockiego, referat historyczny kol. C. Malinowskiego, deklamacja kol. D. Marcówny, polonez Szopena w wykonaniu p. I. Radwańskiego.

W drugiej części programu wystąpili artyści „Niebieskiego Balonika”, p. I. Radwańska i p. W. Budziński. Dekoracje wykonała p. H. Malinowska.

W akademii wzięło udział społeczeństwo polskie z rejonu Slough — Gt. Bowerwood/Beaconsfield; była to pierwsza akademii na terenie Slough. (m)

Z życia „Gwiazdy Gdyni”

„Gwiazda Gdyni” została poważnie zasilona nowymi graczami.

Obrońca drużyny została powierzona dwóm byłym obrońcom Wisły londyńskiej K. Polonickiemu i K. Budzowskiemu. Ta świetna para jest podstawą siły „Gwiazdy”, gdyż swą pewną grą zezwala atakowi na siate przebywanie pod bramką przeciwnika.

Na lewym skrzydle gra były reprezentant 5.KDP i Carpathians A. Jakubiec. Bardzo koleżeński, dusza napadu i najlepszy technicznie gracz w drużynie.

W. Nowak — były reprezentant lotnicwa, gra obecnie na prawym skrzydle „Gwiazdy” a jego niezwykle precyzyjne centry i pełna rutyny gra, jest jednym z atutów drużyny.

Wszyscy cieszą się autorytetem a ich cenne rady poparte istic pokazową grą pomogły do uzyskania następującego bilansu: 7 wygranych meczy pod rząd, stosunek bramek 46:6. (x)

Przełamane milczenie

Mimo, że dawno już pod wpływem wypadków politycznych opinia publiczna narodów zachodnich przestała się zachwycać sojusznikami rosyjskimi, to jednak pełne uświadomienie potworności usroju sowieckiego i zbrodni przez reżim bolszewicki popelnionych przychodzi z dużą trudnością. Nic w tym bardzo dziwnego — myślenie ludzkie oparte jest na porównaniu, wyobraźnia opiera się na myśleniu. Stąd powstaje dla Europejczyka o kulturze zachodniej, a szczególnie dla zasklepnionego w swym wyspiarskim Anglika trudność wyobrażenia sobie, że mogą na świecie istnieć ludzie a nawet państwa o psychicze tak biegunowo przeciwnej i sprzecznej z naszym, na czym się człowiek Zachodu od wieków wychowywał.

Tym, między innymi przyczynami, można wytłumaczyć milczenie z jakim się dotąd spotykała tak dobrze nam Polakom znana zbrodnia katyńska. Wszystko, cośmy Polacy o tej masakrze opowiadali spotykało się do niedawna z powątpiewaniem i głębokim milczeniem.

Szczęśliwym wyjątkiem jest książka Józefa Mackiewicza o Katyniu, która się ukazała po angielsku pt. „The Katyn Wood Murders” nakładem firmy wydawniczej „Hollis and Carter” w Londynie z przedmową Artura Bliss Lane b. ambasadora Stanów Zjednoczonych w Warszawie. Książka ta, mimo znanej nieufności Anglików do książek politycznych lub zahaczających o politykę pisanych przez cudzoziemców, spotkała się z dużym powodzeniem — w ciągu trzech i pół miesięcy cały nakład został wyczerpany i firma wydawnicza przystąpiła do przygotowania drugiego nakładu. Ważniejszy jednak od materialnego powodzenia jest oddźwięk, jaki książka znalazła w prasie. Niespodziewana ilość recenzji o książce z jej streszczeniami i omówieniami problemu ukazała się nie tylko w Wielkiej Brytanii, ale też w Irlandii i na terenie całego Imperium.

Dzięki książce Józefa Mackiewicza milczenie w sprawie Katynia zostało przełamane, o sprawie tej się pisze, ją się omawia, podkreśla się słuszność polskiego punktu widze-

nia na światło dzienne. Józef Mackiewicz zebrał dowody i wystąpił z oskarżeniem przeciwko Kremłowi”.

Jeden z najstarszych i najpoważniejszych tygodników angielskich „The Economist”, nawiązując do cytowanego przez Mackiewicza powiedzenia szefa NKWD Beria, że z oficerami polskimi popelniono „omyłkę”, pisze: „Morderstwo mogło być omyłką, ale ludzie, którzy takie omyłki popelniają, należą do specjalnego typu ludzi. Ci, którzy są winni zbrodni są wciąż żywi, mimo że ofiary ich nie żyją, a więc należą, aby świat ze względu na własne bezpieczeństwo dowiedział się wszystkiego o tych ludziach i metodach ich działania”.

„Daily Graphic” wyciąga następujący morał z książki o Katyniu: „P. Mackiewicz zgromadził i zbadał dokumenty, z których wysnuł oskarżenie, że tysiące oficerów polskich zostały isto nie wymordowane z rozkazu rządu sowieckiego. Wniosek, o którym winniśmy pamiętać, nasuwa się ten, że już dziesięć lat temu polityka sowiecka zadecydowała o przemysłnym i okrutnym łamaniu każdego oporu narodów wschodniej Europy”.

Naczelny organ konserwatywny prowincji „Yorkshire Post”, zwany popularnie organem Edena, nawiązuje do wzmianki Churchilla o Katyniu w jego pamiętnikach: „Dużo więcej jest do powiedzenia o tragedii, tej z zimną krwią popelnionej zbrodni, niż to uważał za potrzebne lub mógł p. Churchill zamieścić w swym ostatnim tomie „The Hinge of Fate”. Pełną historię możemy znaleźć tu, w książce napisanej przez Polaka, który nie tylko miał dostęp do wszystkich dokumentów znajdujących się po zachodniej stronie żelaznej kurtyny, ale sam był obecny podczas otwierania grobów. (Nas epuje obszerne przytoczenie ważniejszych faktów i dalej:) Kto mógł się dopuścić tej straszliwej zbrodni? Ci, którzy uważnie przeczytają zebrane przez p. Mackiewicza, a pieczołowicie i przejrzysto ułożone dowody, nie będą mieli wątpliwości że to Rosjanie”.

To są próbki reakcji prasy na książkę o Katyniu. Recenzje ukazały się między innymi w prasie wychodzącej w Irlandii, Australii, Indiach, Południowej Afryce, Rodezji. Osiągnięcie poważne, za kóre należy się autorowi uznanie. S. Kz.